

Om medicin

Bogen

Celsus, Aulus Cornelius: *De medicina libri octo*. 1786.

I modsætning til andre af skolens gamle bøger, er denne bogs emne ikke svært at få styr på. Bogen handler "om medicin" – hvilket simpelthen er originaludgavens latinske titel: *De medicina*.

Hvortil selvfølgelig skal føjes, at "medicin" her ikke primært drejer sig om det, man kan købe på apoteket og bruge, hvis man er syg, men derimod om **fagområdet "medicin"** i sin helhed. Hvad denne helhed så omfatter konkret - ja, derom er bogen ikke noget dårligt sted at starte!

Som ofte i ældre latinske fagbøger er også bogen her **delt op i "underbøger" (libri)** – i dag ville vi vel kalde dem "hovedafsnit":

Bog 1 - **Medicinens historie**

Bog 2 - Generel **patologi**, d.v.s. læren om sygdommes årsager, opståen og effekter på kroppen

Bog 3 - **Specifikke sygdomme**

Bog 4 - Kroppens dele, også kaldet "**anatom**i":
Knogler, muskler, organer og væv

Bog 5 og 6 – **Farmakologi**, læren om lægemidler

Bog 7 – **Kirurgi**, d.v.s. behandling af sygdomme og skader ved operative indgreb

Bog 8 – **Ortopædi**: behandling af f.eks. skader og fejl i bevægeapparatet.

Bogen blev oprindeligt skrevet for ca. 2.000 år siden og er udgivet talrige gange siden. Vores eksemplar er et "yngre" et af slagsen, trykt i 1786, forbløffende velholdt, i en smuk indbinding og med guldtryk.

Forfatteren

Stort set intet vides om forfatteren **Aulus Cornelius Celsus'** liv. Billedet af ham t.v. er en fiktiv fremstilling fra **det 19. årh.** Selv hans **navn** er der usikkerhed om – nogle kalder ham **Aurelius**, andre **Aulus**. Forskellige detaljer i **De Medicina** tyder på, at han levede i kejserne **Augustus** og **Tiberius'** regeringstid (**ca. 25 f.Kr. – ca. 50 e.Kr.**).

Vi ved heller ikke, **hvor han boede**. Nogle har identificeret ham gennem en indskrift på en gravsten i Rom. Andre mener, at han boede i den romerske provins **Gallia Narbonensis**, vore dages Provence i Sydfrankrig.

Endelig er det et åbent spørgsmål, om **Celsus** overhovedet selv var **praktiserende læge**. Ofte sættes han i forbindelse med opdagelsen af nogle ganske bestemte hudlidelser i hårbunden, der begge er opkaldt efter ham: **Kerion celsi** og **area celsi** (hårtab).

Men så meget står fast, nemlig at **Celsus' faglige og sproglige klarhed** og akkuratelse er rent guf for sprogfolk og andre nørder! Af hvilken grund han også er blevet kaldt **lægernes Cicero**. Så stor var hans autoritet i renæssancen, at den internationalt kendte schweiziske læge og alkymist **Theophrastus Bombastus von Hohenheim** (1493-1541) simpelthen tog navn efter ham: **Paracelsus**.

De Medicina var kendt i middelalderen frem til det **9. eller 10. århundrede**, hvor den gik i glemmebogen og ansås for tabt indtil det **15. årh.** Her blev den trykt i Firenze i **1478** som det **første medicinske værk** overhovedet.

Baggrunden

I den antikke oldtid var grækerne forud for romerne på medicinens område, siges det. Men romerne var gode til at organisere grækernes viden, sætte den i system, **skabe overblik**. Det præger også **De medicina**, hvor den gode **Celsus** lystigt snupper løs af sine græske forgængeres og kollegers viden, men vel at mærke selv sørger for at gøre den overskuelig og brugbar i dagligdags sammenhænge.

For længst har **De medicina** dog tabt sin faglige værdi for moderne lægevidenskab. Hvortil kommer, at værket **langt fra står alene**. Fra oldtidens ægyptere og kinesere og middelalderens arabere har vi bevaret stribevis af medicinske lærebøger. Fra **1500-tallet** og frem er vidensmængden mildt sagt mangedoblet. Vacciner, røntgenstråler, penicillin – for slet ikke at tale om "personlig medicin" og kunstig intelligens.

Konstant har **fokus ændret sig**. Én gang handlede "medicin" om håndspålæggelse, åndemaneri og andre narrestreger. Andre gange om lægeurter, slagmarks-kirurgi og krigsskader. Senere kom hygiejne og levevilkår til – og disses betydning for livsstil og sundhed. Men altid bundet op på et ønske om at indsamle og bevare indhøstede erfaringer - og så stille spørgsmålet: Hvad virker? Og hvad virker ikke? For sygdom er og har altid været menneskehedens største fjende!

Ikke mindst **dét er pointen**, når vi står med et 2.000 år gammelt værk som **De Medicina**: Nemlig at indse, at viden – ikke bare om sygdomme og medicin, men i det hele taget – konstant ændrer og udvikler sig. Altid – ikke kun i dag.

Og det er da egentlig en **rar tanke**, er det ikke?